

نبض اقتصاد را در دست بگیرید

نخاست

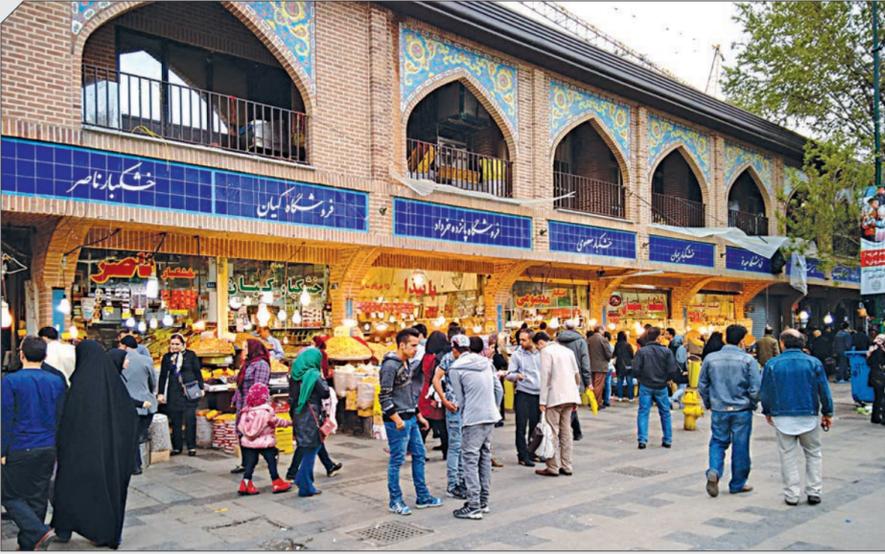
سالروز وفات حضرت زینب کبری (س) را تسلیت می‌گوییم

به علت سوءمدیریت نوری قزلقه، وزیر جهاد کشاورزی دولت چهاردهم، کسی مسئولیت معرفی او به عنوان وزیر را بر عهده نمی‌گیرد. قالیباف در چند ماه اخیر هم علنی و هم در جلسات خصوصی بارها از ضعف جدی وزارت کشاورزی انتقاد کرده است.

وزیر سر راهی

فعالیت آرام بازارها در سطح شهر تهران

مشاهدات میدانی خبرنگار ایسنا از بازارهای مرکزی تهران در روز یکشنبه ۱۴ دی ماه نشان می‌دهد فعالیت بازارها با دوگانگی همراه بوده است؛ به طوری که بازار موبایل و لوازم الکترونیکی در خیابان جمهوری، چهارراه حافظ، چهارراه استانبول و میدان فردوسی فعالیت و حضور نیروهای انتظامی روبه‌رو شد، اما معاملات ارز در محدوده چهارراه استانبول تا میدان فردوسی به روال معمول جریان داشت.

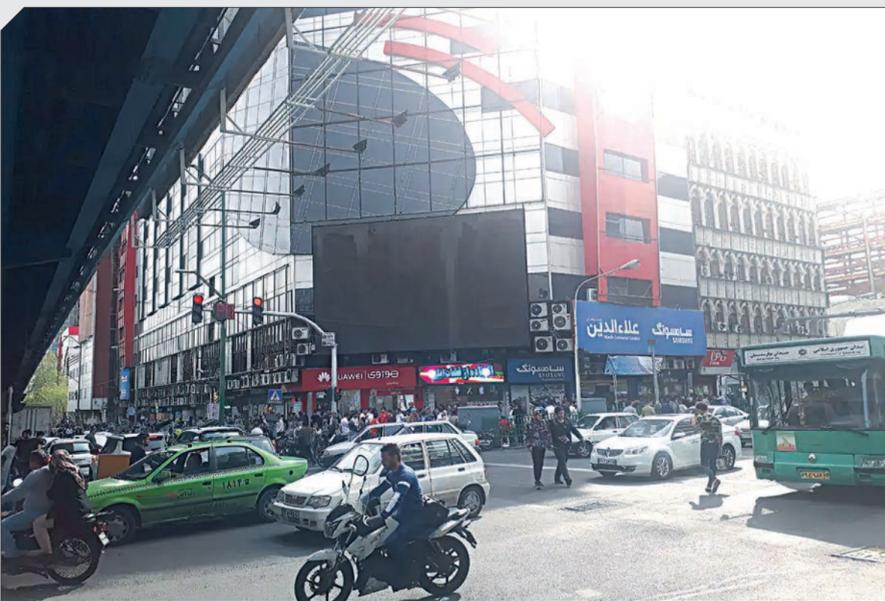
به گزارش ایسنا، مشاهدات میدانی خبرنگار ایسنا در حوالی ظهر دیروز (یکشنبه ۱۴ دی ماه) نشان می‌دهد که وضعیت بازارها در محور خیابان جمهوری، چهارراه حافظ، چهارراه استانبول و میدان فردوسی با تفاوت‌های قابل توجهی همراه بوده است. در خیابان جمهوری، بازار لوازم الکترونیکی نشانه‌هایی از احتیاط و کاهش سطح فعالیت در میان کسبه مشاهده می‌شد. بعضی از مغازه‌ها با کرکره‌های نیمه‌باز فعالیت می‌کردند و برخی فروشندگان نیز ترجیح داده بودند در مقابل واحدهای صنفی خود بایستند.

در محدوده پاساژ علاءالدین ۲، برخلاف روزهای معمول، جمعیت چندانی دیده نمی‌شد، اما با حرکت به سمت ساختمان اصلی پاساژ علاءالدین در چهارراه حافظ، شرایط کاملاً تغییر می‌کرد. ازدحام قابل توجه جمعیت در اطراف این محدوده شکل گرفته بود و حضور نیروهای انتظامی در اطراف پل حافظ و ورودی‌های منتهی به پاساژ به وضوح به چشم می‌خورد.

بر اساس مشاهدات، فعالیت در پاساژ علاءالدین و بازار چهارسو عملاً متوقف شده بود و به دلیل تجمع بالای جمعیت، امکان ورود به داخل پاساژها وجود نداشت. این شرایط باعث شده بود این بخش از بازار موبایل تهران در این ساعات (حوالی ساعت ۱۲) عملاً از چرخه معاملات خارج شود. دامنه این شلوغی تا خیابان سی تیر و چهارراه استانبول نیز گم و بیش ادامه داشت. در این محدوده، ترافیک خودروها و موتورسواران نسبت به روزهای عادی بیشتر بود و رفت و آمدها با گسندی انجام می‌شد.

با این حال، از تقاطع جمهوری تا چهارراه استانبول به سمت میدان فردوسی، شرایط عادی بر بازار حاکم بود. معاملات ارز در این بخش از بازار به شکل معمول جریان داشت و اغلب صرافی‌ها فعال بودند. تعدادی از متقاضیان خرید و فروش ارز و سکه در مقابل صرافی‌ها دیده می‌شدند و نشانه‌ای از تعطیلی یا توقف معاملات مشاهده نمی‌شد. همچنین در خیابان فردوسی، حضور دلالان و دست‌فروشان ارز به طور قابل ملاحظه‌ای به چشم می‌خورد و معاملات به صورت غیررسمی نیز در جریان بود؛ موضوعی که در روزهای پرتلاطم بازار ارز، همواره مورد توجه فعالان و ناظران اقتصادی قرار می‌گیرد.

در خیابان لاله‌زار نیز برخی مغازه‌ها به صورت نیمه‌باز بوده و برخی از آنها نیز فعال بودند. اما در بازار بنکداران خیابان مولوی کسبه مشغول فعالیت بودند و خبری از تعطیلی نبوده است. در بازار بزرگ تهران نیز دیروز بیشتر بخش‌های مربوط به طلا فروشان و پارچه فروشان تعطیل بودند، اما پاساژ دلگشا و بازار رضا که مربوط به فروش پوشاک و لباس می‌شود به صورت نیمه‌باز مشاهده شده است. همچنین تیمچه لوازم خانگی هم نیمه تعطیل بود.

کسری بودجه ۱۵۳۰ هزار میلیارد تومانی در لایحه بودجه

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نشان می دهد کسری بودجه آشکار دولت به حدود ۱،۵۳۰ هزار میلیارد تومان می رسد.

«کسری بودجه» یکی از پرترکزترین مفاهیم در ادبیات اقتصادی کشور است که گاه به اشتباه با کسری ترز عملیاتی یکسان تلقی می شود. در حالی که کسری بودجه به‌طور مشخص به آن بخش از منابع بودجه عمومی اطلاق می شود که از محل استقراض تأمین شده و به انباشت بدهی دولت می انجامد؛ از جمله خالص انتشار اوراق بدهی و برداشت از صندوق توسعه ملی.

بر این اساس، بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نشان می دهد کسری بودجه آشکار دولت به حدود ۱،۵۳۰ هزار میلیارد تومان می رسد؛ رقمی که بیانگر حجم منابعی است که دولت برای تأمین آن ناگزیر به استقراض خواهد بود.

کارشناسان تأکید می کنند که کسری بودجه به خودی خود پدیده‌ای مذموم محسوب نمی شود و تقریباً تمامی دولت‌ها با درجاتی از کسری بودجه مواجه هستند. حتی در برخی شرایط اقتصادی، وجود کسری بودجه تا سطحی معین می تواند اجتناب‌ناپذیر و حتی ضروری باشد. بنابراین، کاهش یا افزایش کسری بودجه باید متناسب با شرایط اقتصاد کلان هدف‌گذاری شود و نمی توان نسخه واحدی مبنی بر صفر کردن کسری یا توقف کامل استقراض دولت ارائه داد.

آنچه در موضوع کسری بودجه اهمیت بیشتری دارد، نحوه تأمین و مدیریت آن است. در صورتی که کسری بودجه از مسیرهای نادرست تأمین شود، می تواند به بی ثباتی اقتصادی، افزایش تورم و تشدید بدهی های دولت منجر شود.

بررسی روند دهساله تأمین مالی دولت از محل انتشار اوراق مالی اسلامی و برداشت از صندوق توسعه ملی نشان می دهد به‌طور متوسط حدود ۲۵ درصد منابع عمومی بودجه‌های سالانه از محل استقراض تأمین شده است. این نسبت طی سال های اخیر عمدتاً در بازه‌ای نسبتاً پائینبات بین ۲۵ تا ۳۰ درصد نوسان داشته است.

با این حال ، داده‌ها حاکی از آن است که از سال ۱۴۰۴ به بعد ، حجم ریالی بدهی‌های سالانه دولت با افزایش معناداری مواجه شده است. دلیل اصلی این رشد، ورود منابع استقراضی از صندوق توسعه ملی به سرجمع منابع مصوب بودجه عنوان می شود؛ موضوعی که اگرچه نسبت بدهی به سقف بودجه را در محدوده‌های ثابت نگه داشته، اما از منظر پایداری مالی دولت، چالش‌های تازه‌ای را پیش روی سیاست‌گذار قرار داده است.

چالش رشد منفی اقتصاد در بودجه

کاهش سرمایه‌گذاری، ناترازی انرژی، تأمین ارز و خشکسالی باعث شده تا تنظیم بودجه ۱۴۰۵ با چالش روبه‌رو باشد. رصد تحولات اقتصاد کلان و پیش‌بینی کوتامدت و میان‌مدت متغیرهای اقتصادی، به‌ویژه در زمان بررسی لایحه بودجه، نقش مهمی در تصمیم‌گیری سیاستگذاران و فعالان اقتصادی دارد. اهمیت این موضوع در بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ دوچندان شده است، چراکه اقتصاد ایران در شرایط ویژه‌ای قرار دارد؛ روند صعودی نرخ تورم، شوک‌های ارزی گاه و بیگاه و مسائل ساختاری مانند ناترازی انرژی و مشکلات نظام بانکی، چالش‌های پیش روی تنظیم بودجه را پیچیده‌تر کرده است. از این رو، تناسب بودجه با شرایط واقعی اقتصاد کلان و شیوه تأمین کسری آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

بر اساس اعلام مرکز‌آمار ایران، رشد اقتصادی کشور در چهار سال گذشته همواره بیش از ۳ درصد بوده است، اما پیش‌بینی‌ها نشان می دهد رشد اقتصادی در سال ۱۴۰۴ منفی ۰،۹ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت منفی ۱،۱ درصد خواهد بود.

مهم‌ترین دلایل این رشد منفی شامل کاهش تشکیل سرمایه در سال های اخیر و محدود شدن ظرفیت رشد اقتصادی، ناترازی انرژی و چالش تأمین پایدار انرژی برای صنایع، مشکلات تأمین ارز مورد نیاز تولیدکنندگان و خشکسالی و کاهش تولید بخش کشاورزی است.

مهم‌ترین دلایل رشد منفی اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۴ شامل کاهش تشکیل سرمایه در سال‌های اخیر و محدود شدن ظرفیت رشد اقتصادی، ناترازی انرژی و چالش تأمین پایدار انرژی برای صنایع، مشکلات تأمین ارز مورد نیاز تولیدکنندگان و خشکسالی و کاهش تولید بخش کشاورزی است. این عوامل باعث شده‌اند اقتصاد کشور نتواند از ظرفیت‌های بالقوه خود برای رشد بهره‌بربرد و بخش‌های تولیدی و کشاورزی با محدودیت‌های جدی مواجه شوند. در چنین شرایطی ، بودجه سال ۱۴۰۵ نقش کلیدی در هدایت منابع مالی و سرمایه‌گذاری‌ها به سمت بخش‌های مولد و رفع موانع رشد اقتصادی دارد.

تنظیم دقیق بودجه، اولویت‌بندی طرح‌های توسعه‌ای و توجه ویژه به تأمین انرژی و ارز تولیدکنندگان می تواند زمینه افزایش سرمایه‌گذاری، تقویت بخش تولید و کشاورزی و در نتیجه بهبود رشد اقتصادی را فراهم کند و مانع تعمیق رکود در اقتصاد کشور شود.

همانطور که اشاره شد، این شرایط نشان می دهد که بودجه سال ۱۴۰۵ باید با دقت بیشتری تنظیم شود تا سیاست‌های مالی و سرمایه‌گذاری دولت بتوانند به رفع موانع رشد و بهبود شرایط اقتصادی کمک کنند.

Charsogh newspaper

دوشنبه ۱۵ دی ۱۴۰۴ ■ سال دوم ■ شماره ۳۶۷

افزایش دستمزد باید در سفره کارگران ملموس باشد

گزارش

توسط مراجع رسمی اعلام می شود را تأمین کند.

تصوره ماده ۴۱ تأکید دارد که کارفرمایان موظفند در ازای انجام کار

در ساعات تعیین شده قانونی به هیچ کارگری کمتر از حداقل مزد

تعیین شده جدید پرداخت نکنند و در صورت تخلف ضامن تأدیه مابه‌التفاوت مزد پرداخت شده و حداقل مزد جدید هستند.

کارشناسان و فعالان کارگری معتقدند ماده ۴۱ قانون کار در تعیین دستمزد بر اساس تورم و سبد معیشتی کارگران فصل الخطاب

است و عمل به آن موجب تعیین دستمزد عادلانه و واقع‌بینانه خواهد شد.

در عین حال فرآیند تعیین حداقل دستمزد در شورای عالی کار بر اساس ماده ۴۱ قانون کار شورای عالی کار همه ساله موظف است میزان حداقل مزد کارگران را برای نقاط مختلف کشور و با صنایع مختلف با توجه به معیارهای ذیل تعیین کند. به موجب بند یک

این ماده، حداقل مزد کارگران با توجه به درصد تورم اعلامی از طرف بانک مرکزی تعیین می شود.

بر اساس بند ۲ این ماده، حداقل مزد بدون آنکه مشخصات جسمی و روحی کارگران و ویژگی های کار محول شده مورد توجه قرار دهد

باید به اندازه‌ای باشد تا زندگی یک خانواده که تعداد متوسط آن

ارتقای قدرت خرید کارگران ، به حفظ اشتغال موجود و پایداری کارگاه‌ها، به‌ویژه واحدهای کوچک

و متوسط ، لطمه وارد نکند.

وی اهمیت گفت‌وگوی سه‌جانبه در فرآیند تعیین دستمزد را یادآور شد و

تأکید کرد: هر تصمیم در حوزه مزد، هم بر قدرت خرید کارگران اثر گذار

است و هم بر اشتغال و پایداری بنگاه‌ها، بنابراین باید موازنه‌ای در عین حال فرآیند تعیین حداقل دستمزد در شورای عالی کار صورت می گیرد و مزد به شکل سه‌جانبه و با همکاری و توافق شرکای اجتماعی نمایندگان کارگری، کارفرمایی و دولت تعیین و تصویب می شود.

در همین راستا پروانه رضایی بختیاری -معاون روابط کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی اخیراً در نشست تخصصی مزد، معیارهای تعیین مزد و راهکارهای پایداری کارگاه‌ها که با حضور جمعی از نمایندگان مجلس برگزار شد، با تأکید بر اجرای ماده ۴۱ قانون

کار اعلام کرد که تعیین دستمزد باید به‌گونه‌ای باشد که ضمن

اطلاع‌رسانی ناقص دولت درباره اثرات تورمی حذف ارز ترجیحی

سیاستی دولت برای بهبود معیشت مردم به شمار می رود. وزیر تعاون اعلام کرد: تا امشب حساب ۷۰ میلیون نفر شارژ شده و اعتبار چهارماهه معادل چهار میلیون تومان برای هر نفر در حساب خانوارها نگهداری می شود. از هفته آینده نیز مشمولان می توانند بر اساس جدول زمان بندی اعلام شده، به حدود ۲۶۰ هزار فروشگاه و واحد صنفی طرف قرارداد مراجعه و کالاهای اساسی خود را بدون پرداخت وجه نقد دریافت کنند. می دری تأکید کرد: با همکاری اتاق اصناف ایران، تعداد واحدهای صنفی و سیار ارائه‌دهنده خدمات کالابرج افزایش خواهد یافت.

به گفته وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، در این دوره شمار مشمولان طرح به حدود ۸۰ میلیون نفر می رسد که شامل تمام افرادی است که تا پایان سال ۱۴۰۳ یارانه نقدی دریافت کرده‌اند. وی خاطرنشان کرد: اکنون جمعیت ایران حدود ۸۸ میلیون نفر است و حدود ۷ میلیون نفر یارانه نمی گرفتند؛ بنابراین کسانی که مشمول یارانه‌های نقدی بودند این بار کالابرج دریافت می کنند. وی افزود: فقط گروه‌هایی که واقعاً به مردم دهم درآمدی قرار دارند و درآمد‌های خیلی بالایی دارند مشمول نمی شوند و تلاش شده که بیشترین پوشش را بر اساس دستور رئیس‌جمهور در این طرح داشته باشیم. می دری به تفاوت این سیاست با روش‌های پیشین اشاره کرد و ادامه داد: در گذشته یارانه نقدی پرداخت می شد اما با افزایش قیمت‌ها، قدرت خرید

پایانه به سرعت مستهلک می شد. وی در پایان گفت: درحالی که در سیاست جدید، یارانه‌ای که پیش از این برای تأمین کالاهای اساسی اختصاص داده می شد که حداقل سالانه حدود ۱۰ میلیارد دلار بوده است بر مبنای ارز توافقی مستقیماً به مصرف‌کنندگان و خانوارها پرداخت می شود.

اخبار ۳

و تعامل سازنده میان دولت، کارگران و کارفرمایان به‌منظور دستیابی به جمع‌بندی‌های منصفانه و عملیاتی در خصوص تعیین دستمزد کارگران را خواستار شد.

محمدعلی محسنی بندپی - معاون حقوقی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی نیز در این نشست با تأکید بر ضرورت کنترل بازار و مهار افزایش قیمت‌ها تصریح کرد: اگر قرار است افزایش مزد و حمایت‌های معیشتی به‌طور واقعی اثر گذار باشد، مجلس شورای اسلامی باید با ورود جدی‌تر، از افزایش مستمر قیمت‌ها جلوگیری کند: در غیر این صورت حتی افزایش یارانه‌ها نیز برای آفتار کم درآمد کارآمد نخواهد بود.

وی با تأکید بر اینکه افزایش دستمزد بدون کنترل تورم اثرگذاری لازم را ندارد، تصریح کرد: هرچند افزایش مزد کارگران در سال گذشته قابل توجه بود اما نوسانات و بی ثباتی قیمت‌ها موجب کاهش اثر واقعی آن در معیشت کارگران شد لذا لازم است مجلس و دستگاه‌های مسئول نقش جدی‌تری در مهار تورم ایفا کنند. معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی از تعیین دستمزد ۱۴۰۵ بر مبنای رویکرد تعامل با شرکای اجتماعی خبر داد و گفت: اسما: هم با همراهی کمیسیون اجتماعی مجلس، شکل‌های کارگری و کارفرمایی و مجموعه روابط کار، تلاش خواهد شد تصمیمی در حوزه مزد اتخاذ شود که ضمن تأمین منافع کارگران، پایداری بنگاه‌های اقتصادی و کارگاه‌های تولیدی را نیز حفظ کند و با تداوم جلسات کارشناسی و گفت‌وگوهای سه‌جانبه راهکارهای عملی و مؤثر در حوزه مزد و معیشت کارگران به دست آید.

سال گذشته افزایش حداقل مزد ۴۵ درصد تصویب شد و این افزایش با توجه به شرایط تورمی کشور صورت گرفت اما متأسفانه عدم ثبات قیمت کالاهای اساسی باعث شد تا این افزایش در سفره کارگران ملموس نباشد و کام کارگران راتلخ کند.

فتح‌الله بیات - کارشناس حوزه کار در این باره به ایسنا می گوید: تا زمانی که ثبات قیمت‌ها و کنترل بازار صورت نگیرد، دستمزد کارگران به‌هرمیزانی که افزایش یابد تأثیری در زندگی و معیشت کارگران نخواهد داشت.

وی معتقد است اختصاص بن کارگری، کالابرج و حمایت‌های نقدی در سایه ثبات اقتصادی و کاهش تورم مؤثر خواهد بود و رشد بی‌رویه قیمت‌ها افزایش دستمزد را تحت‌الشعاع قرار خواهد داد.

کارشناسان و فعالان کارگری با اشاره به عقب‌افتادگی های مزدی کارگران از سنوات گذشته معتقدند

طی سال‌های گذشته تعیین دستمزد

رضایت جامعه کارگری را به دنبال نداشته و با وجود آنکه در برخی

سال‌ها رویکردها در تعیین رقم دستمزد کارگران اثر گذار بوده و حتی بیش از نرخ تورم تعیین و تصویب شده است ولی به دلیل نبود ثبات در بازار و عدم کنترل قیمت کالاهو و نیاز به حمایت‌های بیشتر از افزایش چندان محسوس و ملموس نبوده است.

مقامات کارگری تأکید دارند که اگر به

مسأله ۴۱ قانون کار به عنوان فصل الخطاب تعیین دستمزد جامعه کارگری به معنای واقعی عمل شود، قطعاً دستمزدی عادلانه و واقع‌بینانه برای جامعه کارگری تعیین خواهد شد.

کاهش بودجه عمرانی کشور قابل قبول نیست

عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی گفت: با وجود شرایط خاص اقتصادی و کاهش درآمدها، دولت نباید اجازه دهد پروژه‌های عمرانی متوقف شوند، چراکه این پروژه‌ها هم پاسخ‌گوی مطالبات مردم

هستند و هم نقش مهمی در جلوگیری از بیکاری دارند.

یاسر عربی، عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی درباره عدم افزایش بودجه عمرانی کشور، اظهار داشت:

بخشی از این موضوع را می توان به دولت حق داد، چراکه کشور در شرایط خاص اقتصادی قرار دارد و در حوزه درآمدها، آن‌گونه که پیش‌بینی و در برنامه‌ها تعیین شده بود، پیش نرفته است. در حال حاضر بخش عمده درآمدهای کشور بر پایه ریال و عمدتاً از محل دریافت مالیات‌ها تأمین می شود.

سوی دیگر، با توجه به تورم موجود و افزایش هزینه‌ها، طبیعی است که اعتبارات عمرانی با کاهش مواجه شود. با این حال،

این موضوع مورد تأیید اعضای کمیسیون عمران نیست. وی افزود: موضع کمیسیون این است که دولت باید با ابده‌های جدید، بافتن راه‌های نسو و ارائه راهکارهای عملی، اجازه نهد نهد پروژه‌های عمرانی کشور متوقف شده باشد. اعتبارات آنها کاهش یابد؛ چراکه این پروژه‌ها بر اساس نیاز کشور و مطالبات مردم تعریف شده‌اند و نقش مهمی در حل مشکلات جامعه دارند. علاوه بر این، نباید فراموش کرد که در صورت توقف یا کند شدن پروژه‌های عمرانی، مشکل بیکاری تشدید خواهد شد و این موضوع بر بسیاری از مشاغل تأثیر منفی می گذارد.

عربی گفت: در کمیسیون عمران جلساتی برگزار خواهیم کرد تا نظرات خود را جمع‌بندی کرده و آن را به کمیسیون تلفیق ارسال کنیم.

نماینده مردم گرمسار در پاسخ به این که آیا پیش از این، راهکارهایی برای ارائه به دولت ارائه شده است یا خیر، گفت: در طول سال و با توجه به ارتباط نزدیکی که با وزارت راه و شهرسازی (به عنوان یکی از ارگان اصلی پروژه‌های عمرانی کشور) داریم، به‌طور مستمر در حال گفت‌وگو و تبادل نظر بوده‌ایم. نظر کمیسیون این است که احکام پیش‌بینی شده در برنامه توسعه به‌تأییه ظرفیت حل بخش زیادی از مشکلات را دارد، و سرعت مستهلک می شد. وی در پایان گفت: درحالی که در سیاست جدید، یارانه‌ای که پیش از این برای تأمین کالاهای اساسی اختصاص داده می شد که حداقل سالانه حدود ۱۰ میلیارد دلار بوده است بر مبنای ارز توافقی مستقیماً به مصرف‌کنندگان و خانوارها

پرداخت می شود. عضو کمیسیون عمران مجلس تأکید کرد: کمیسیون عمران در کنار دولت قرار دارد و لازم می دانم به مردم عزیز اعلام کنم که امروز بحث تقابیل میان دولت و مجلس مطرح نیست. در شرایط کنونی همه در کنار یکدیگر هستیم تا مشکلات کارشناسی باید. اعتقاد من این است که ما روبه‌روی هم نیستیم، بلکه در کنار هم قرار داریم و تنها با حفظ این روحیه می توان از شرایط سخت فعلی عبور کرد.

سرعت‌گیرهای ایران در رقابت کریدورها

رقابت کریدورهای منطقه‌ای از مرحله زیرساخت عبور کرده و به ابزار قدرت ژئوپولیتیکی بدل شده است؛ در این میان، ایران بر سریک دوراهی تاریخی ایستاده: تبدیل موقعیت جغرافیایی به امنیت اقتصادی یا عقب‌نشینی تدریجی در برابر مسیرهای رقیب.

تحولات پرتشاب ژئوپولیتیکی در اوراسیا، مفهوم ترانزیت را از یک فعالیت صرفاً اقتصادی به ابزاری راهبردی در معادلات قدرت تبدیل کرده است. جنگ روسیه و اوکراین، ناامنی در غرب آسیا، بحران دریای سرخ و رقابت فرابنده میان بازیگران منطقه‌ای و در کنار این‌ها جنگ تعرفه‌های چین و آمریکا، باعث شده مسیرهای حمل‌ونقل جهانی بازاریابی شوند؛ بازارآبی‌ای که ایران در قلب آن قرار دارد، اما هنوز نقش خود را به‌طور کامل تعریف نکرده است.

ایران از معدود کشورهای است که هم‌زمان در امتداد کریدور شمال-جنوب و شرق-غرب قرار دارد؛ موقعیتی که در صورت بهره‌برداری صحیح می‌تواند کشور را به یکی از ستون‌های لجستیک و ترانزیت اوراسیا تبدیل کند. با این حال، رقبا این واقعیت را زودتر از تهران درک کرده‌اند. ترکیه با اتصال بنادر مدیترانه به قفقاز، آذربایجان با توسعه مسیر زنگرور، امارات و عربستان با سرمایه‌گذاری سنگین در بنادر و قزاقستان با تثبیت دارایی‌های لجستیکی در جنوب ایران و قفقاز، همگی در حال قفل کردن مسیرهای جایگزین هستند. در این میان، فشارهای امنیتی پیرامونی ایران دوگانه عمل کرده‌اند. از یک سو، ناامنی در عراق، افغانستان و دریای سرخ، ریسک عبور کالا از برخی مسیرهای سنتی را افزایش داده و ظاهر می‌تواند به نفع ایران تمام شود. اما از سوی دیگر، همین نااطمنی‌ها اگر با ناکارآمدی داخلی همراه شود، صاحبان بار را به سمت مسیرهای پایدارتر حتی اگر طولانی‌تر و پرهزینه‌تر بیاورد، سوق می‌دهد.

محدودیت‌های مالی و بیمه‌ای نیز بعد ژئوپولیتیکی این رقابت را تشدید کرده‌اند. کریدورها امروز فقط مسیر عبور کالا نیستند؛ آن‌ها ابزار دور زدن تحریم، کاهش وابستگی به گلوگاه‌های تحت کنترل غرب و بازتعریف نظم تجاری هستند. از همین روست که آمریکا و متحدانش تحولات کریدور شمال-جنوب را با حساسیت بالا رصد می‌کنند و کشورهای منطقه با شتاب به دنبال سهم‌گیری از این بازی‌اند. پاشنه آشیل ترانزیت ایران در داخل مرزهای این حال، پاشنه آشیل ایران نه بیرون مرزها، بلکه در داخل قرار دارد. بهره‌وری پایین راه‌آهن، فرسودگی ناوگان، کمبود لکوموتیو، کندی تشریفات گمرکی و نبود پایانه‌های لجستیکی مدرن، باعث شده زمان عبور کالا از ایران به نقطه ضعف راهبردی تبدیل شود. مقایسه ساده نشان می‌دهد که یک واگن باری در قزاقستان مسیری چند هزار کیلومتری را در چند روز طی می‌کند، اما در ایران، مسیری کوتاه‌تر گاه به چند هفته زمان نیاز دارد؛ اختلافی که در منطق ژئوپولیتیک ترانزیت، به معنای حذف از رقابت است. سناریوی آینده ایران برپرسک است. در سناریوی موفق، ایران با تکمیل حلقه‌های مفقوده ریلی، اصلاح حکمرانی ترانزیت، هماهنگی نهادهی و فعال سازی دیپلماسی حمل‌ونقل، به کره اتصال اوراسیایدلی می‌شود و امنیت اقتصادی خود را از مسیر ترانزیت تقویت می‌کند. در سناریوی شکست، مسیرهای بیثبات تثبیت می‌شوند و ایران از یک بازیگر مرکزی به گذرگاهی حاشیه‌ای تنزل می‌یابد. در نهایت، رقابت کریدورها مسابقه سرعت نیست؛ مسابقه تصمیم است. کشورهای که امروز زیرساخت، مقررات و دیپلماسی خود را هم‌راستا کرده‌اند، فردا قواعد بازی تجارت منطقه‌ای را خواهند نوشت. ایران هنوز فرصت دارد، اما این پنجره، برای همیشه باز نخواهد ماند.

حلقه مفقوده سیاست‌های کاهش قیمت مسکن

در حالی که وزارت راه و شهرسازی کمبود زمین را دلیل اصلی بحران مسکن می‌داند و به همین بهانه خواستار حذف ماده ۵۰ برنامه هفتم شده، آمارهای رسمی دولت نشان می‌دهد ایران تنها بخش کوچکی از ظرفیت سکونتگاهی خود را به کار گرفته است؛ تناقضی که نشان می‌دهد مسئله اصلی مسکن نه فقدان زمین، بلکه نحوه مدیریت و عرضه آن است. در هفته‌های اخیر، هم‌زمان با طرح زرمه‌های حذف ماده ۵۰، برنامه هفتم پیشرفت از سوی دولت، یک پرسش اساسی دوباره در کانون توجه قرار گرفته است: آیا آفشار کعبه با کمبود زمین برای توسعه سکونتگاه‌ها مواجه است یا ریشه بحران مسکن در سیاست‌گذاری زمین نهفته است؟ وزارت راه و شهرسازی با استناد به نبود زمین کافی و هزینه‌های بالای ماده‌آسازی، حذف این ماده را توجیه می‌کند؛ در حالی که داده‌ها و برآوردهای رسمی همان دولت، تصویر متفاوتی ارائه می‌دهد. براساس اطلاعات موجود، سازمان ملی زمین و مسکن به تنهایی مالک حدود ۱.۸ میلیون هکتار زمین در محدوده و حریم شهرهاست. از سوی دیگر، مدیرکل دفتر طرح‌های توسعه و عمران وزارت راه اعلام کرده که در مجموع تنها ۶ درصد از مساحت کشور قابلیت استفاده برای سکونتگاه‌ها را دارد و تاکنون فقط حدود ۱ درصد از ایران ساخته شده است. اما تناقض زمانی پرزنگ‌تری می‌شود که این عدد کنار برآوردهای سایر نهاد‌های رسمی قرار می‌گیرد؛ چراکه سازمان برنامه و بودجه در اسناد آمایشی خود اعلام کرده حدود ۱۵ درصد از مساحت کشور قابلیت توسعه برای بافت‌های سکونتگاهی دارد؛ رقمی بیش از دو برابر عددی که وزارت راه مطرح می‌کند.

حتی اگر همان برآورد حداقلی ۶ درصدی مبنای قرار گیرد، بیش از ۸ میلیون هکتار زمین بالقوه برای توسعه باقی می‌ماند که باترکم متعارف ۶۰ نفر در هکتار (تراکمی که در بسیاری از شهرهای پایدار جهان پایین محسوب می‌شود) امکان اسکان ۵۰۰ میلیون نفر را فراهم می‌کند. این محاسبه به روشنی نشان می‌دهد مسئله مسکن نه کمبود زمین، بلکه چگونگی آزادسازی زمین و توزیع آن است؛ و در چنین شرایطی، حذف ماده ۵۰ بیش از آنکه تصمیمی فنی باشد، انتخابی سیاسی تلقی می‌شود. انباشت قانون، انسداد اجراء در سال‌های اخیر، مجموعه‌ای از قوانین مترقی در حوزه مسکن تصویب شده است؛ از احکام مربوط به جوش تولید مسکن گرفته تا قوانین مالیاتی برای مهار سوداگری و مقررات تنظیم‌گری بازار اجاره. با این حال، خروجی بازار نشان می‌دهد این انباشت قانونی نتوانسته که گرانی مسکن را کم‌رنگ کند. دلیل این ناکامی، نه ضعف قانون‌گذاری، بلکه فقدان اراده اجرایی و ندادوم انحصار زمین است. بررسی ساختار قیمت مسکن نشان می‌دهد سهم زمین در قیمت تمام‌شده واحدهای مسکونی به بیش از ۵۰ تا ۶۰ درصد رسیده است. در چنین شرایطی، حتی اگر تسهیلات بانکی افزایش یابد یا هزینه ساخت کاهش پیدا کند، اثراتی که زمین گران و کمیاب باقی بماند، قیمت نهایی مسکن کاهش نخواهد یافت. سیاست‌هایی که به جای افزایش عرضه زمین، بر مدیریت تقاضا یا مداخلات مقطعی تمرکز می‌کنند، عملاً با صورت مسئله مواجه نمی‌شوند. حذف ماده ۵۰، شانه خالی کردن از مسئولیت زمین ماده ۵۰ برنامه هفتم پیشرفت دقیقاً برای پاسخ به همین گلوگاه طراحی شده بود؛ ماده‌ای که دولت را مکلف می‌کرد سالانه بخشی از اراضی را به محدوده‌های شهری الحاق کند و ظرفیت سکونتگاهی کشور را افزایش دهد.

■ دوشنبه ۱۵ دی ۱۴۰۴ ■ ۱۵ رجب ۱۴۴۷ ■ ۵ January ۲۰۲۶ ■ سال دوم ■ شماره ۳۶۷ ■ چاپخانه: نگار نقش ■ تلفن: ۶۶۱۲۸۶۱۲ ■ روابط عمومی: ۰۹۲۱۳۹۰۵۶۹ ■ کد پستی: ۱۴۱۹۹۷۳۱۶۸ ■ آدرس: خیابان آزادی - چهارراه فرصت - پلاک ۹۸ - طبقه ۶

■ مدیر مسئول: مهدی مهرپور

از برنج تا روغن و کنسرو؛ تأثیر سیاست حذف ارز ترجیحی بر سبد مصرف خانوار

گزارش

کمبود روغن و جهش قیمت آن در بازار آزاد، تازه‌ترین پیامد حذف ارز ترجیحی و تداوم سیاست آزادسازی قیمت‌هاست؛ روندی که پیشتر بازار برنج را نیز منتهب کرد و اکنون تولیدکنندگان صنایع غذایی و سفره خانوارهای ایرانی را هم‌زمان تحت فشار قرار داده است.

در شرایط کنونی، بازار روغن یا کمبود جدی و ناترازی میان عرضه و تقاضا مواجه است؛ به گونه‌ای که میزان عرضه نته‌ها پاسخگوی نیاز مصرف‌کنندگان خانگی، بلکه تأمین‌کننده نیاز واقعی واحدهای تولیدی نیز نیست. این کمبود به‌ویژه برای تولیدکنندگان صنعت کنسرو و روغن، در ۱۸ تا ۲۰ درصد فرمولاسیون محصولات آنها را تشکیل می‌دهد به یک چالش

اساسی تبدیل شده است و فرآیند تولید را با اختلال، افزایش چشمگیر هزینه‌ها و کاهش ظرفیت عملیاتی روبه‌رو کرده است. تداوم این وضعیت می‌تواند زنجیره تأمین محصولات کنسروی و سایر صنف‌های وابسته را با مخاطرات جدی مواجه کند و حتی تولید برخی خطوط صنعتی را در آستانه تعطیلی قرار دهد. بازار روغن با کمبود جدی مواجه شده و عرضه این محصول پاسخگوی نیاز واقعی بازار نیست. رضا کنگری، رئیس اتحادیه بندگانار مواد غذایی در گفت‌وگو با خبرنگار اقتصادی خبرگزاری دانشجو با اشاره به کمبود روغن در بازار اظهار کرد: با پیگیری‌هایی که انجام داده‌ایم، به نظر می‌رسد مواد اولیه تولید روغن به کشور رسیده است. با این حال، به دلیل تک‌نرخی شدن ارز تغییراتی در قیمت‌ها ایجاد خواهد شد و پس از آن عرضه کالا انجام می‌شود. در حال حاضر روغن به‌صورت محدود در بازار توزیع می‌شود و قیمت آن نیز بر اساس نرخ مصرف‌کننده نیست و با قیمت

بالاتری عرضه می‌شود. این روند بازار برنج را نیز تحت تأثیر قرار داد و موجب افزایش قیمت برنج شد. قیمت برنج که پیش‌تر در بازه ۶۰ تا ۹۰ هزار تومان برای هر کیلوگرم برنج هندی و پاکستانی عرضه می‌شد، اکنون در برخی موارد به ۱۴۰، ۱۵۰ و حتی ۱۷۰ هزار تومان رسیده است و این افزایش قیمت ناشی از حذف ارز ترجیحی برنج و اجرای سیاست آزادسازی قیمت‌هاست. علاوه بر این، گزارش‌های متعددی هم از احتکار برنج به دست می‌رسد.

مسکن سانتی متری؛ نسخه‌ای که به خانه‌دار شدن منجر نمی‌شود

که کید یک واحد مسکونی به دست مردم نرسد، نمی‌توان ادعا کرد کسی خانه‌دار شده است.

مسکن متری با سانتی متری، مشکل مسکن را حل نمی‌کند

وی با بیان اینکه فروش متری یا سانتی متری مسکن عملاً پاسخگوی مشکل اصلی بازار نیست، تصریح کرد: با مسکن متری، ساختن متری، مشکل مسکن حل نمی‌شود. مسئله اینجااست که باید مشخص کنیم هدف ما از این طرح چیست: آیا به دنبال جبران نیاز مصرفی مردم هستیم یا صرفاً قصد داریم ابزار جدیدی برای سرمایه‌گذاری ایجاد کنیم. بیکی نژاد ادامه داد: اگر هدف، پاسخ به نیاز مصرفی خانوارها است، این شیوه‌ها کمکی به خانه‌دار شدن نمی‌کند، چراکه مالکیت واقعی زمانی معنا پیدا می‌کند که فرد بتواند در واحد

چشم‌انتظاری سهامداران عدالت برای تعیین تکلیف نمادهای استانی

دلیل دیگر توقف معاملات نمادهای شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی سهام عدالت صف فروش زیاد و تنزل قیمت‌ها بود در حالی همچنان در بلاتکلیفی به سرم می‌برد هرچند در این خصوص وعده‌هایی داده شده است.

در حالی که مدتی است بازار سرمایه به سمت بهبود و رشد حرکت می‌کند، موضوع بازگشایی نمادهای استانی سهام عدالت در بلاتکلیفی به سرمی‌برد هرچند در این خصوص وعده‌هایی داده شده است، اما حال‌این موضوع به یکی از دغدغه‌های اصلی سهامداران این نمادها تبدیل شده و خواستار تعیین تکلیف آن هستند. گفتنی است، ۷ آذرماه ۱۴۰۲ بود که شورای عالی بورس در مصوبه‌ای مقرر کرد تا ابتدای شهریور ۱۴۰۳ تمامی مجامع شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی سهام عدالت برگزار شود. در حالی که مدتی است بازار سرمایه به سمت بهبود و رشد حرکت می‌کند، موضوع بازگشایی نمادهای استانی سهام عدالت همچنان در بلاتکلیفی به سرمی‌برد هرچند در این خصوص وعده‌هایی داده شده است، اما حال‌این موضوع به یکی از دغدغه‌های اصلی سهامداران این نمادها تبدیل شده و خواستار تعیین تکلیف آن هستند. گفتنی است، ۷ آذرماه ۱۴۰۲ بود که شورای عالی بورس در مصوبه‌ای مقرر کرد تا ابتدای شهریور ۱۴۰۳ تمامی مجامع شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی سهام عدالت برگزار شود.

بسته پیشنهادی سازمان برای سهام عدالت به شورای عالی بورس
در ادامه هم ۱۳ آذرماه بود که ولی الله جعفری مدیر نظارت بر ناشران سازمان بورس در واکنش به گزارش منتشرشده در خبرگزاری باشگاه خبرنگاران جوان با تیتربازگشایی نمادهای استانی سهام عدالت همچنان در بلاتکلیفی در جوابیه‌ای اعلام کرده بود: موضوعات مربوط به سهام عدالت شامل سهامداران مستقیم، سهامداران شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی (سهامداران روش غیرمستقیم)، شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی، شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی که تاکنون به عنوان ناشر نزد سازمان بورس ثبت نشده‌اند، شرکت‌های سرمایه‌پذیر بورسی و شرکت‌های

این شرایط در صنف روغن باعث شده واحدهای تولیدی مانند اغذیه‌فروشی‌ها، قنادی‌ها و رستوران‌ها ناچار شوند روغن‌های خانوار را به دلیل محدودیت عرضه خریداری و استفاده کنند، هرچند این روغن‌ها به صورت محدود و همراه با کالاهای تحمیلی در بازار موجود است. مشاهدات میدانی نیز نشان می‌دهد که روغن عمدتاً به صورت تک‌عدد عرضه می‌شود و در بسیاری از فروشگاه‌ها موجودی کافی وجود ندارد.

این کمبود تأثیر مستقیم و جدی بر صنعت کنسرو داشته است. روغن، ۱۸ تا ۲۰ درصد فرمولاسیون محصولات کنسروی را تشکیل می‌دهد و کمبود آن تولیدکنندگان این صنعت را با مشکل جدی مواجه کرده است، به گونه‌ای که ادامه این روند، تولید برخی خطوط صنعتی را در آستانه تعطیلی قرار داده است. علاوه بر مشکلات تأمین روغن، صنعت کنسرو سال‌هاست با کمبود مواد اولیه دیگری نظیر ماهی تون و قوطی دست‌وپنجه نرم می‌کند و افزایش هزینه‌های سربرار، نیروی انسانی، بهره‌برایی تسهیلات بانکی و سیاست‌های انقباضی بانک‌ها، شرایط تولید را پیچیده‌تر کرده است.

تاخیر در تخصیص ارز برای واردات روغن، کاهش واردات به دلیل مشکلات انتقال ارز و تحریم‌ها، افزایش قیمت‌های جهانی و عرضه دو فاکتور روغن، فشار بر این صنعت را تشدید کرده است. این وضعیت به ویژه با توجه به اهمیت صنعت کنسرو در امنیت غذایی کشور، نگران‌کننده است و ضروری است متولیان این تسهیلات شرایط تولید، حذف قیمت‌گذاری دستوری و ارائه معافیت‌های مالیاتی، از توقف فعالیت این صنعت استراژژیک جلوگیری کنند.

در همین حال، حذف ارز ترجیحی در لایحه بودجه ۱۴۰۵ و تداوم سیاست آزادسازی قیمت‌ها، نگرانی‌های جدی درباره معیشت خانوارها و امنیت اقتصادی جامعه ایجاد کرده است. تجربه حذف ارز ترجیحی در کالاهای اساسی مانند روغن و برنج نشان داده که این سیاست، در غیاب نظام مؤثر جبران و نظارت، مستقیماً به افزایش قیمت‌ها، کاهش قدرت خرید مردم و بی‌ثباتی بازار منجر شده است. تکرار این رویکرد در

بودجه ۱۴۰۵ می‌تواند فشار مضاعفی بر دهک‌های متوسط و پایین جامعه وارد کند و امنیت غذایی را تهدید مواجه سازد؛ به‌ویژه آنکه افزایش هزینه مواد اولیه، تولیدکنندگان را نیز با کاهش تولید یا تعطیلی واحدها روبه‌رو می‌کند.

در نهایت مسئله حذف ارز ترجیحی در شرایط کنونی کشور، شوک تهرمی و به ضرر آشکار آسیب‌پذیر است. با اعمال زیرساخت‌های لازم و تدبیر بسته‌های حمایتی از اقشار آسیب‌پذیر، تغییر تدریجی این ارز به صلاح اقتصاد کشور است.

ضرورت تفکیک نوسانات ارزی از واقعیت‌های تولید داخلی

رئیس اتاق اصناف تهران با انتقاد از تصمیم نوسانات نرخ ارز به تمامی بخش‌های اقتصاد، تأکید کرد: بی‌توجهی به تفاوت میان کالاهای وابسته به واردات و کسب‌وکارهای کاملاً داخلی، به‌اخلال در نظم بازار، تضعیف اعتماد عمومی و تشدید رکود منجر شده است. حمیدرضا رستگار با اشاره به شرایط اقتصادی ماه‌های اخیر و تأثیر جنگ ترکیبی اقتصادی بر کشور، گفت: نرخ ارز به‌عنوان یک متغیر کلان اقتصادی بر بخش‌هایی از اقتصاد گذار است. اما تبدیل آن به شاخص غالب برای اداره کل اقتصاد کشور، خطایی راهبردی محسوب می‌شود.

به گفته رستگار، نوسانات ارزی ذاتاً به معیشت مردم و کالاهایی که وابستگی واقعی به واردات، مواد اولیه خارجی یا زنجیره‌های تأمین بین‌المللی دارند آسیب می‌زند، اما تصمیم این نوسانات به کالاهای خدماتی که تمام یا بخش عمده فرآیند تولید و عرضه آنها در داخل کشور انجام می‌شود، فاقد توجه اقتصادی است و تنها به بی‌ثباتی بازار دامن می‌زند. رئیس اتاق اصناف تهران با تأکید بر اینکه اصناف و تولیدکنندگان خرد و متوسط، بیشترین فشار را از تصمیم‌گیری‌های شتاب‌زده و مقررات‌گذاری‌های غیرهدفمند متحمل می‌شوند، افزود: در بسیاری موارد، کوچک‌ترین نوسان ارزی هزینه‌های برای افزایش قیمت کالاها و خدمات غیروابسته به ارز می‌شود، در حالی که کاهش نرخ ارز کمتر به کاهش قیمت‌های انجام‌دین این سرپناه‌ها به‌خواهد شد و حتی در نظام تنظیم‌گر و نظارت اقتصادی است.

رستگار تصریح کرد: اقتصاد داخلی باید بر پایه واقعیت‌های میدانی تولید، هزینه‌های واقعی بنگاه‌ها، بهره‌وری، نظارت توزیع، مالیات و تأمین اجتماعی تنظیم شود، نه بر اساس نوساناتی که گاه‌مغشوارانی، انتظار یا بختی سیاسی دارند. وی تفکیک دقیق میان کالاهای وارداتی و وابسته به ارز، کالاها و خدمات با منشأ کاملاً داخلی و همچنین کسب‌وکارهای خرد و متوسط را ضروری اجتناب‌ناپذیر در سیاست‌گذاری اقتصادی دانست و هشدار داد: بدون این تفکیک، هرگونه مداخله دولت در بازار، نه تنها اثربخش نخواهد بود، بلکه به کاهش انگیزه تولید و تضعیف سرمایه‌اجتماعی منجر می‌شود.

سهوم بود چه عمرانی در لایحه بودجه ۱۴۰۵ به کمترین سطح ۱۲ سال اخیر رسید

لایحه بودجه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد، سهم بودجه عمرانی در اعتبارات هزینه‌ای به کمترین سطح ۱۲ سال اخیر رسیده است. بررسی روند تغییرات اعتبارات عمرانی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نشان می‌دهد سهم این اعتبارات از مجموع مصارف عمومی دولت با کاهش قابل توجهی همراه شده است. براساس داده‌های ارائه‌شده، سهم بودجه عمرانی در لایحه بودجه ۱۴۰۵ به حدود ۱۱ درصد رسیده که کمترین میزان پیشنهادی اعتبارات عمرانی در طول دوازده سال گذشته محسوب می‌شود. این کاهش سهم در لایحه بودجه، به چارچوب رویکرد کلی دولت برای کنترل و کاهش کسری بودجه ارزیابی می‌شود. محدودیت منابع و فشار بر مصارف جاری باعث شده است اعتبارات عمرانی نسبت به سایر بخش‌ها سهم کمتری از بودجه عمومی را به خود اختصاص دهند. هرچند در کوتاه‌مدت می‌توان این تصمیم را اقدامی ناگزیر برای مدیریت شرایط مالی دولت دانست، اما در افق بلندمدت، کاهش سرمایه‌گذاری‌های زیرساختی می‌تواند پیامدهای منفی قابل توجهی به همراه داشته باشد. تصعیف بودجه عمرانی، علاوه بر محدود کردن فرصت‌های رشد و توسعه اقتصادی، می‌تواند جذبات اقتصاد کشور برای جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و سرمایه‌گذاران خارجی را نیز کاهش دهد. کارشناسان بر این باورند که تداوم این روند، در صورت عدم جبران از مسیرهایی مانند مشارکت عمومی-خصوصی یا سرمایه‌گذاری‌های هدفمند، ممکن است به‌کند شدن روند توسعه زیرساخت‌ها و افزایش شکاف‌های منطقه‌ای در سال‌های آینده منجر شود.